ч. 14. Львів, неділя 5 марта 1922. Почтову належність оплачено гуртом, Рік I.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

Виходить о годині 7. рано.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 700 М. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Швайцарії 5 фр. шв., Німеччині 75 марок, Чехословаччині 25 корон ч., Болгарії 50 левів, Румунії 50 лей, Австрії 1400 корон. Зміна адреси 50 марок польських.

ОГОЛОШЕННЯ: Рядок дрібного друку або його місце в рубриці „Оголошення" 40 М., в „Надісланім", в „Оповістках" і некрольоги 60 М. Між новинками і в редакційній части 100 М. За дрібні оголошення 12 М від слова; товстим друком подвійно. В неділі і свята 50 процент дорозче.

Один прим. 30 Мкп.

РЕДАКЦІЯ, АДМІНІСТРАЦІЯ й ЕКСПЕДИЦІЯ: ЛЬВІВ, РИНОК ч. 10

Львів, 3. марта 1922.

На передодні ґенуенської конференції.

Ґенуенська конференція має бути першим справжнім конґресом після великої світової війни. Бо коли у Версальській конференції брали участь тільки побідники, коли вони лише диктували побідженим, то в Ґенуї перший раз мають засісти до стола і побідники і побіджені. В першу чергу зявляться тут дві дотепер нехтовані сили, дві великости: Німеччина і тзв. Совітська Федерація або просто і вірно з фактичним станом справи — Росія.

Німеччина своєю зручною політикою, зміцнюванням своїх економічних позицій все більше стає конечною, невідкличною в світовім господарстві в позитивнім розумінню. Щож до Росії, то її тепер приспішеним ходом стараються звільнити з кільчастих дротів, в які вбрав її: творець і злий дух Версальського трактату — Клемансо. І зовсім природно. Бо Росія через відсегарування її від світа стала не тільки зборищем соціяльних дивоглядів, але й натуральних пошестей. Там капошиться голод з неминучім товаристві тифу, холери, і т. д. Европа хоче перевести оздоровлення цього великого шпиталю світа. Шлях до санації російської хвороби веде через навязання зносин, через вникнення Европи в заповітрені умовини російського животіння.

І тут виринає питання, хто має здати свої позиції. Властиво почали їх здавати большевики, вертаючи з головокружною скорістю до капіталістичної господарки. „Ущасливлювання людства" вже покінчилося з боку Росії, а тепер капіталісти всього світа будуть ущасливлювати Росію. Умови, під якими це станеться, мають бути обговорені й усталені на ґенуенській конференції.

Тепер йде всею силою пари підготовча аґітація до тієї конференції. Російсько більшевицькі дипльомати розїздять по Европі і обіцюють всім золоті гори, щоби тільки найти союзників, які поперлиб їхні інтереси. Крім Красіна, що вже давно став salonfähig, виступає Радек Собельзон і Раковський. Росія дотепер находила найбільше стичних інтересів з Німеччиною і тим способом, як грізне memento ваготіла над суятливою Францією. Але коли виявилося, що російсько німецьке єднання спонукує Францію робити перепони ґенуенській конференції, то большевики, здатні до найдивовижнійших „еволюцій", раптом змінили фронт. Зрештою, й не дуже то вигідно виступати на конференції виключно в товаристві побіджених. І от Радек заспівав пісню про спільність французько-російських інтересів. Розуміється, Росія готова реституувати царські довги і дати всякі, вимагані ґарантії. Після того пішли таємні переговори між Росією і Францією, котрі являються передвістником нового російсько-французького союза.

На диво, ми побачили, що дві наймогутнійші европейські реакції, дві найбільш ворожі українському народови сили єднаються, сплочуються, подають собі руки понад голови народів, понад ріки пролитої крови. Епіґони меркантильного якобінізму і виразники хаотичного азійського соціялізму збираються закріпити панування над Европою.

Та до цеї конференції підготовляються не лиш імперіялісти, не лиш ті, що хотілиб там одержати placet на всі нечистиві завойовання, не лиш підмети насильних законів, але й предмети погноблення, експльотації і екстермінації. До ґенуенської конференції підготовляється і український народ. Галицький уряд робить заходи, щоби остаточно, як передумову до пацифікації Сходу, вирішено східно-галицьке питання, щоби із страшного положення між небом і землею поставлено його на ґрунт проголошених цілим світом кличів про самоозначення народів, про рівність і рівноважність великих і малих народів, щоби одним словом зреалізовано право нації. Також представники Великої України заходяться, щоби звернути увагу світа на поневолення українського народу російськими большевиками, щоби зрушити сумління народів, котрі байдужно придивляються, як російська окупація замінює багатий край в пекло голоду, нужди, як на один з найбільших народів Европи наложено найганебнійше політичне ярмо.

Від 21. лютого радив у Відни Український Національний Конґрес, конґрес українських представників до Центральної Ради, Установчих Зборів і Трудового Конґресу. На другім засіданню того конґресу п. Кедровський предложив довге меморандум до ґенуенської конференції, в котрім спираючись на статистичних даних, доказує, що Україна має всі дані до повної політичної незалежности. Одночасно міститься там історичний доклад про загарбання України Москвою та вказується на ненаситний імперіялізм большевицької Росії. В заключенню говориться, що український народ, виступаючий проти окупації України Москвою, ніколи не визнасть договорів, заключених европейськими державами з окупаційною владою Раковського.

Львівський „Вперед", доносячи про ті уквали, остро виступає проти Українського Нац. Конґресу, відмовляє права б. членам б. Центральної Ради, Уст. Зборів і Трудового Конґресу виступати проти окупації України. На адресу українських парляментарів кидає він отсі слова: „Вони забули, що український народ тричі прогнав їх з України, а вони ще тепер перед світом хочуть говорити в імени цего народу". Ми бажаємо на цьому місці запитати редакторів „Вперед", чи Китайці, про котрих на суді говорив б. премієр Всеволод Голубович, Москалі, Латиші, Мадяре і взагалі інтернаціональні баталіони, що окупували Вел. Україну, то це той український народ, що повалив українську владу? Або чи „прогнання з України" українських патріотів засвідчує справедливість і стверджує правду і правосильність окупанта? Чи вже в сучасній війні не були прогнані Бельгійці з Бельгії, Серби із Сербії українська галицька армія з Галичини? І чи те прогнання є доказом неслушности змагань прогнаних? Чи — навпаки — не є це простим відношенням сил і перемогою імперіяліста? Чи любов до рідного краю і бажання бачити його вільним і щасливим є „контрреволюцією"? На отсі питання повинен „Вперед" дати відповідь і вже раз здеклярватися, щоби українське громадянство знало, кому він служить.

На передодні ґенуенської конференції всі сили пущено в рух, всі народи вижидають поправи своєї долі нормалізації свого життя. Особливо нерви гноблених і визискуваних незвичайно напружені, бо від цеї конференції залежить, чи світові можновладці підуть шляхом реалізації ідей нашого століття, чи наступить доба кромішньої тьми, період обєднаної метерніхівщини.

Справа Східної Галичини.

Французький денник про положення.

Під заголовком „Східна Галичина — польські ексцеси" „L' ere nouvelle" з 16. лютого доносить: „Польська окупаційна влада у Східній Галичині відмовлює дозволу на основання українських товариств допомоги воєнним сиротам. В останніх часах заборонила Польща зорґанізувати таке товариство в Козовій і Косові.

„По тій причині численні воєнні сироти є позбавлені всякої матеріяльної помочі.

„Наслідком переслідування польською владою українських шкіл, яких число впрочім зовсім не вистарчаюче, населення є приневолене основувати свої приватні школи, удержувані власними засобами. В місцевостях, де школи ще не закриті, польська влада ставить невиносимі перешкоди їх істнованню. Наприклад в багатьох околиця самбірського округа, польська поліція сконфіскувала гроші, походячі зі збірки на удержання цих приватних шкіл".

Велика Україна.

Голод на Вел. Україні.

(Від нашого кореспондента.)

Поступають дальші відомости про голод на Україні, яка находиться під совітською владою:

В сімнадцяти волостях Черкаського повіту зареєстровано 1.637 селян, що кормляться ріжними суроґатами, як макухом й покидами.

В Сенериківці, Одеського повіту, знайдено на Базарній площі 2 3-річних дітей, що їх покинули батьки. У Вовчанській волости трапляються часто випадки, що голодні батьки підкидують своїх дітей иншим. Більш дорослі діти ходять по десять верст, щоби випросити кусень хліба. Не мало їх гине під хуртовину голих й голодних. Лікар м. Янівки зазначує різкі контрасти в харчуванню населення. Ті що їдать макухи хворіють на кишкову цинґу, помічається від голоду смерть цілих родин. В Угноровці вимерло 35 родин. У старій Зметівці населення відшукує здохлих коней і годується їхнім мясом.

Голод все ширше захоплює міста, села й хутори України. З усіх боків несеться прохання про допомогу. На 15. лютого на совітській Україні голод виявлявся в такому стані, що навіть південну частину Полтавщини довелося оголосити голодуючою і лише в одному Кобеляцькому повіті нараховується 15.000 голодних. Фуражу не має, худоба знищена, а частково виведена за межі повіту.

По відомостям, які надійшли з Запорожської губернії, стан у Благовіщенській волости Гуляйпольського повіту катастрофальний. У волості голодує 6.000 осіб. На всю волость є один дитячий будинок, який не поміщує всіх голодних дітей, а тому вмирає їх дуже багато. Тут також виявлено, що в багатьох родинах померших не ховають по кілька днів. Бували випадки, коли вимирали цілі родини й не бувало кому занятись похороном. Голодні їдять суроґати, навіть товчені кости здохлої скотини. У тій же місцевости був навіть випадок людожерства.

Положення в Кобеляцькому повіті, на Полтавщині, з кождим днем все гірше. Зараз голодує пять волостей. Хліба давно не має зовсім, їдять макуху, лободу, курай та очерет. Робоча худоба нищиться вся. Смертність збільшується. Населення цілими селами уходить в другі місцевости шукати хліба.

Як подають большевицькі часописи, в Гуляй Полі населення вимирає. Лікар з Гуляй Поля телеграфує, що там сотні померших і тисячі хорих від голоду. Їдять котів, шкіру собак і навіть падло.

Стан низки волостей Запорізького повіту дуже тяжкий. Харчові

пункти, які відчинено в деяких селах, ледви животіють, а деякі й зовсім припинили діяльність. За місць хліба видається т. зв. „затерка“ — окріп, до якого кинуть трошки муки, або макухи по розрахунку пів фунта на голову. Але й цієї їди не вистарчає на всіх.

Мілітаризація залізниць.

З Москви по всіх залізницях, в тому числі й по залізницях України, видано наказ про військове навчання. До призивної військової підготовки при залізничих організаціях Весобуча закликають всіх залізничників до призивного віку.

Зясовання збитків війни.

В Харкові організовано комісію по зясованню збитків „імперіялістичної“ і громадської війни на Україні.

Повстанці на Кубані.

„Ізвєстія“ доносять, що в лютім було на Кубані до 20 окремих повстанчих відділів.

Висилайте партійний податок на вил. кн. ч. 5 000 „Краєвого Союза Кредитового“ у Львові, Ринок 10.

Нота до Поанкаре в справах У.Н.Р.

Голова дипльоматичної місії У.Н.Р. у Парижі Ол. Шульгин, надіслав до президента ради міністрів Р. Поанкаре в справі ґенуенської конференції ноту такого змісту:

Пане Президенте!

6-го січня с. р. Найвища Рада, зібравшись в Канах, приняла рішення, яке змушує мене подати до Вашої Ексцеленції заяву, де сформульовано міркування мого уряду та жадання моєї країни.

Це рішення передбачує можливість скликання в Ґенуї конференції, на яку буде закликано, поміж иншими державами, також і совітську Росію; разом з тим в ній зазначено, що „така конференція уявляє реальний і значний етап на шляху до економічного відбудовання східної і центральної Европи“.

Український уряд протестує проти закликання на таку поважну та визначну конференцію представників уряду совітської Росії. Не маючи наміру втручатися в найменшій мірі у внутрішні справи Росії, ми констатуємо, що уряд совітської Росії порушив самі основи міжнароднього права, що він наславши своє військо, силою заняв територію української республики, як також і республік, що їх право на незалежність було визнано ним самим (що до України — див. документ Nr. 88 Зборів Товариства Народів, датований днем 20. листопада 1920 р. стор. 14 та 15).

З другого боку ми маємо цілковиту певність, що ця конференція не може нічим допомогти тій економічній відбудові, яку вона має на меті, бо така відбудова не може бути здійсненою без природних багатств України та без продукції й величезних ринків цієї великої країни. Отже, ці багатства, ця продукція, ці ринки, словом, вся економічна міць України — зостається параліжованою, доки військо Совітської Росії займатиме територію її, яку вони поливають кровію та спустошують.

Згідно з першою умовою, зазначеною в резолюції, принятій в Канах 6 го січня, кожній країні належить право самій, по своїй уподобі, уставити в себе ту чи иншу систему що до власности, економічного життя та уряду. Тимчасом Совітська Росія уставляє силою на землях України комуністичний устрій, якого український народ зовсім не бажає, як цілковито противного всім його традиціям та жаданням. Таксамо Совітська Росія накидає силою Україні економічну систему, яку навіть не можна назвати системою, бо вона полягає виключно в тому, щоб забирати на Україні те, що там виробляється, грабувати те, що там родиться, обкрадати її фабрики, забираючи з них навіть всяке приладдя, та все те відпроваджувати до Московщини. Що ж до уряду, що його Совітська Росія прислала на Україну, то це не що инше, як тільки цивільний відділ головного штабу окупаційних російських військ, тому бо він виявляється найбільш в переслідуваннях, в увязненнях, в розстрілах, в жорстокій боротьбі проти українського народу, що ось уже чотири роки не перестає повставати, показуючи тими безперестанними повстаннями своє жадання визволитися з страшного ярма.

Друга умова зазначає ті ґарантії, які повинні мати чужоземці для капіталів, що будуть ними призначені на підприємства. Отже, ми попереджуємо Вашу Ексцеленцію, що такі ґарантії не можуть бути дані, що до України, доки ця країна буде окупована військом червоної Росії. Ціла Україна уявляє з себе театр партизанської війни, й повстанці, що провадять ту боротьбу, вважають за ворогів не тільки аґентів Совітської Росії, але також всіх чужоземців, які заключили економічні умови з урядом російських совітів, чи з його аґентами на Україні.

Третя умова передбачає визнання боргів та зоб вязань. Ця умова дозваляє нам нагадати, що уряд Української Народньої Республіки з самого моменту проголошення Республіки підтверджував при всякій нагоді й через всіх своїх представників свою заяву про визнання боргів бувшої Росії в такій їх частині, яка припадає на Україну. Та цілком очевидно, що законний уряд, який я представляю, не зможе виплачувати цю частину боргів раніш, ніж територію Республіки буде звільнено від окупації ворогом, якого головний штаб (т. зв. уряд Раковського) не є в стані платити.

Що до умов пятої і шестої, що забороняють пропаґанду та зобовязують стримуватись від всяких нападів на сусідні країни, то ми краще, ніж хто инший, можемо засвідчити, що ці обидва прінціпи потоптані совітською Росією та її відділом, який вона наслала на Україну, й не перестають ними топтатися. Наша країна є не тільки крівавою жертвою ворожої окупації, — ворог хотів би зробити з неї базу для пропаґанди та для збройного нападу на країни Заходу.

З усього вище зазначеного виходить, що союзні держави не зможуть офіціяльно визнати російський уряд, доки цей уряд порушує прінціпи, усталені в Канах, хочби тільки у відношенню до України, яку окуповано на перекір людським правам і яка повинна бути насамперед звільнена від навали.

До цих уваг треба додати ще слідуюче:

З ноти, яку народній комісар закордонних справ, Чічерін, подав до президента ради міністрів Італії, видно, що російську делеґацію супроводжатимуть делеґації республік, союзних з совітською Росією. Поміж цими останніми фігурує Українська Радянська Республика, представлена п. Раковським, якого п. Чічерін зазначає під титулом президента народніх комісарів та комісаря закордонних справ цієї республіки.

Вище ми вже зазначили, в чому полягають роля та влада п. Раковського. Проголошення Української Радянської Республіки є нічим иншим, як злодійський маневр наших ворогів, які хотіли замаскувати під законною зовнішністю згвалтовання наших прав та пограбовання нашого краю.

Та проголошення Української Радянської Республіки, як і бажання російських совітів, щоб Радянська Україна була представлена на всіх тих конгресах, куди закликають російські совіти, та щоб підписи представників України також фіґурували під міжнародніми актами (Рижський трактат та т. и.) все це показує, що національна свідомість українського народу не дає більше можности нікому, навіть його найзапеклійшому ворогові, ігнорувати його національні жадання та нехтувати його правами на незалежність. Отже, констатуючи цей факт, ми протестуємо як найкатеґоричнійще проти претенсій п. Раковського представляти інтереси нашої країни на конференції в Ґенуї. Цей шеф окупаційних червоних військ на Україні має стількиж підстав представляти Україну, скільки їх мали підчас світової війни, наприклад, окупаційні власти в Бельгії або в Сербії на те, щоб представляти ці країни.

Україна має єдиний законний уряд, уряд, який було законно сконституовано на Україні та якого шефом є п. Симон Петлюра. Хоч і примушений покинути свою країну, цей уряд не перестає провадити боротьбу проти узурпаторів влади на Україні. Його метою вигнати насильників, уставити порядок та упорядкувати законні вибори в країні.

Я маю честь подати до уваги Вашої Ексцеленції дві заяви, що випливають з вище наведених міркувань.

1. Уряд Української Народньої Республіки вважає, що необхідність евакуації території України московськими червоними військами виникає сама собою, як наслідок переведення в життя прінціпів, уставлених в Канах. Я певний, що Ваша Ексцеленція поділятимуть точку погляду уряду, який я представляю, та що Ваша Ексцеленція зазначать перед урядом совітської Росії необхідність евакуувати Україну, де національне українське військо зуміє дуже скоро установити порядок та спокій.

2. Уряд Української Народньої

ИОГАН ҐОТЛІБ ФІХТЕ.

13)

Промови до німецького народу.

Переклав **М. ЄВШАН.**

ДРУГА ПРОМОВА.

(Продовження.)

Вихованків, які помимо того, що їм те все стало цілком ясним та зрозумілим, все таки далі з радістю беруть на себе той перший а опісля і дальший труд, так що можемо на них напевно числити, і в почуттю своєї сили та діяльности утримуються сильними та стають ще сильнійщими, — тих школа може спокійно вислати в світ; в них вона дійшла до своєї мети; в них загорілася любов та горить аж до коренів їх життєвих відрухів, і захопить щораз далі розпалюючись без виїмку все, що лише покажеться тим нежиттєвим відрухом; і в більшій громаді, до якої вони тепер вступають, вони не зможуть бути ніколи иншими, як були в меншій громаді, яку тепер покидають: незбаламученими та статочними.

Таким чином вихованок стає приготованим на найблизчі та неминучі вимоги, які йому ставить світ і тим самим виконано домагання, які йому кладе виховання в імени того світа. Одначе сам в собі і для себе він ще не готовий і ще не має того, чого він сам може вимагати від виховання. Коли й се домагання буде виконане, він є тоді в силі задосить учинити всім вимогам, з якими може в особливих випадках звертатися вищий світ в імени світа дочасного.

ТРЕТЯ ПРОМОВА.

Продовження викладу про нове виховання.

Властива сущність проєктованого нового виховання, яким займалися ми в попередній промові, лежала в тім, що вона є розважною та певною штукою виобразувати в ученику чисту моральність. Чисту моральність, сказав я; моральність, яку воно образує, є чимсь першим, незалежним та самостійним, що само з себе живе власним життям: зовсім не так, як до тепер часто вимагана закономірність, що є звязана і вщіплена в инший неморальний нахил, який шукає заспокоєння в життю. Воно є розважною та певною штукою того морального виховання, сказав я. Вона поступає не безпляново і як вдасться, але після постійного та добре їй знаного правила, і певна свого успіху. Її вихованок виходить в свій час з її рук певним та незмінним твором тої штуки, який не може бути иншим, лише таким, яким вона його сотворила і який не потребує такої помочі, лише сам йде власними силами і згідно з власним законом!

Вправді те виховання образує й духа свого вихованка; і від того духового образовання воно й починає свою працю. Але той духовий розвій не є першою і самостійною метою, лише умовним засобом, аби дати вихованкови мораль не образовання. Та й те, лише принагідно придбане духове образовання остається в життю вихованка його незнищиним добром і вічно горіючим світлом його моральної любови. І нехай буде великою, або й незначною сума його знання, набутого вихованням, то все таки він напевно прийшов в посідання духа, який може за весь час його життя пізнавати всяку правду, потрібну йому і який може з одної сторони приймати поучення від других, з другої одначе заховує безперестанну здатність власної думки.

До сього місця ми дійшли в зображенню того нового виховання, в попередній промові. Ми завважили на самім її кінці, що помимо того всього те виховання не є закінченим, і що воно має рішити ще друге завдання відмінне від поставленного до тепер; і ми потребуємо тепер те завдання близче означити.

Ученик того виховання є прецінь не лише членом людської громади тут, на сій землі, і на короткий час життя, яке йому тут призначене, але також, — і се без сумніву признає виховання, — звеном вічного ланцюха духового життя взагалі, серед вищого громадського ладу. Образовання, яке поставило собі метою обняти ціле його єство, мусить йому безперечно дати також змогу вглянути в той вищий порядок, і так як воно його учило власною самодіяльністю творити собі образ того морального світового ладу, якого нема, а який має стати вічним, так само воно мусить його учити творити собі в думці і так само самостійно образ того надзмислового ладу, в якому ніщо не твориться і який сам ніколи не був сотворений, який лише вічно є, аби він як найдокладнійше побачив і зрозумів, що инакше не може бути. Добре ведений він вже дасть собі раду і з спробами створити такий образ і переконається остаточно, що по правді нічого нема крім життя, власне духового життя, яке міститься в думці; що все инше в дійсности не істнує, лише здається істнувати позірно, причину чого він також знайде в думці, хоч би лише загальну.

(Продовження буде.)

Республіки надіється, що Ваша Ексцеленція ласкаво підтримають його жадання, щоб делегацію цього уряду було принято та вислухано на конференції в Генуї.

Прошу Вашу Ексцеленцію приняти запевнення в моїй глибокій пошані та щирій відданости.

Олександер Шульгин.

Париж, 15. лютого 1922 р.

† ІВАН КИВЕЛЮК

Кілька листків на свіжу могилу.

Закінчився один уступ із змістових розділів національного, в першій лінії політичного й культурно-освітнього життя Наддністрянської України в останніх роках XIX та в перших десятиліттях XX віку. Я висловився недокладно. Той уступ не закінчився, а досить раптово урвався. І урвався він не з браку сил і охоти зробитися заокругленою й гармонійною цілостю, але з браку засобів для його викінчення.

Цей раптово урваний уступ нашого національного життя має наголовок: Іван Кивелюк. Я бачив, серед яких мук записувалися останні сторінки цього уступу, й тому на вільних його полях зроблю кілька гльос і підкреслень.

Морем розлилося горе по нашій не своїй землі. Так легко найти тепер людину й родину, покарану політичними жартами долі, але тяжко найти когось із такими трагічними останніми роками життя, як було це в Івана Кивелюка. В кождім разі Він належить до яскравих виїмків навіть сьогочасного лихоліття нашої батьківщини.

Син селянської родини осягає завдяки свому фаховому знанню, незломній волі, як сльоза чистій душі та зразковій роботящости попаду члена краєвого виділу з високою — як на галицькі обставини — платнею. Чуючи себе забезпеченим, Він відписує свій спадок — кількадесять моргів ґрунту найближчому собі членови рідні, рятує його значними сумами від небезпеки ліцитації наслідком невдатного підприємства, а коли ворожа сила лишила Його просто без жадних засобів до життя й Він мав бодай моральне право найти порятунок у його, кому віддав своє майно, по короткім і прикрім побуті в родині мусить вертати до Львова. А в створених умовах так складаються обставини, що просто важко заробити на прожиток.

Страшні хвилини свого життя перестраждав Покійник по смерти жінки, що лишила йому троє дрібних сиріт. Про те, як невимовно тяжко приходилося мучитися Йому між життям і повільним завмиранням, хай свідчать Його власні слова: „Знаєте, така біда обсіла мене, що колиб не діти, я ні на хвилину не завагавсяб покінчити зо своїми стражданнями“.

Це не значить, що Покійник любив скаржитися на свою недолю. Він зносив її покірно в своїй гордій душі селянського сина й тільки час до часу вирвався стогін із його наболілих грудей на знак, що переповнилася чаша горя.

Просити за те, про що самі не догадалися його товариші, керманичі великих заведень, не лежало в його характері. Від того був Покійник таким далеким, що був би прийняв навіть посаду з рук ворога, але очевидно в Станиславові, Тернополі, Перемишлі або иншім місті на Українській землі з школами, де мг би виховувати свої дрібні діти. Але на польську територію не був би пішов за жадну ціну й супроти польських зазіхань та звязаної з ними якими небудь нитками поправи своєї тяжкої долі мав одну тверду відповідь: „З голоду згину, а не подамся“,

Ці слова Покійника уводять читача у велику любов Його до рідного краю, якою кермувався Він у всіх своїх думках, плянах і в усій своїй діяльности. В своїм розумінню українства й наших змагань осягнути свою незалежну державу був всеукраїнцем. У відношенню до західнього противника Кивелюк це був синонім виключности не то національної зради, але й хиткости або якихсь торгів у засадничих справах національної політики.

Свій громадський обовязок посував до меж посвяти. Зявляючися там, де була „громада“, навіть у часі якогось фізичного недомагання, Він нераз відлежував своє чутке громадянське сумління. Коли останній раз кинула Його польська влада до тюрми, Він жартував собі: „Видко, я ще щось варт, коли мене невинного засадили в тюрму“. Зголодований, згрижений і змучений Покійник перенісі тільки позірно спокійно тюрму. Вона загнала Його на смертне ложе.

Смерть стала визволенням для Покійника й віддала Його дрібні діти на виховання та в опіку нашого громадянства. Його діяльність належить до холодної та справедливої оцінки будучого історика нашого життя того часу, коли працював Покійник. Але ніколи не можна холодно поставитися до того шкільного прикладу горячої й безкористної любови до свого рідного, якою горів Покійник, зокрема „во время люте“.

Громадянин.

Жалібні засідання.

В четвер, дня 3. ц. м, о год. 6. вечером відбулося надзвичайне засідання „Народнього Комітету“, начальної управи української народньої трудової партії. На засіданню явилися всі перебуваючі у Львові члени Тіснійшого Нар. Комітету в числі 23.

Засідання відкрив короткою промовою урядуючий голова д-р Володимир Бачинський:

„Вельми шановні Панове товариші! В сумну хвилю зібралися ми, щоби тут, де нераз гомоніли слова й звідки виходили поради Покійного, зажуреного незавидною долею нашої нації, віддати Йому наш поклін і зложити подяку. Покійний Іван Кивелюк займав в нашій всенародній організації визначне становище, як голова політичного товариства і заступник голови „Народнього Комітету“. На це становище, почесне, але незвичайно важке й відповідальне, винесла Його невсипуща організаційна, політична й освітна праця, роки безвідплатного труду, гаряча любов до народу і його незавидної долі, непоборне бажання скоротити свому народови роки неволі, вирвати його з льоху забуття, з політичного гетта і ввести — як казав Франко — „у народів вольних коло“.

Покійний на кождому кроці все і всюди старався служити свому народови, старався реалізувати в рамках нашої партійної організації великі гасла волі, рівности, права, добра і краси, то зн. ті великі аксіоми кращого життя, якими загорялися і ясніли найкращі уми, найбільші серця, найблагороднійші душі.

Для справи політичного визволення нашої нації, для ідеї державности українського народу Покійний віддав все, чим тільки міг жертвувати — включно з своїм життям.

Думаю, що буду виразником всіх нас, Панове-товариші, коли скажу, що Його память між нами буде вічною, що Його імя запишеться кривавочитким буквами на народніх скрижалях“.

На промову вислухали зібрані стоячи, після чого ухвалено:

1) делегувати бесідника на похорон Покійного;

2) взвати всіх членів партії і загал українського громадянства до як найчисленнішої участи в похороні і

3) розвинути акцію за забезпеченням сиріт Покійного.

* * *

Надзвичайне засідання Гол. Виділу Тов. „Просвіта“.

Дня 2. марта о год. 6. вечером відбулося надзвичайне засідання Гол. Виділу Тов. „Просвіта“.

На засіданню явилися усі члени Гол. Виділу і опікун сиріт по Покійнім др. Федак. Засідання відкрив заст. голови др. Іван Брик: „Це надзвичайне засідання відкриваю — говорив він — з дуже сумного приводу, а саме смерти голови Тов-ва Івана Кивелюка. Двомісячна тяжка недуга, яка грозою висіла над Товариством, скінчилася важким ударом для „Просвіти“, бо смертю її Голови. Бл. п. Голова проводив Тов-у від 1. падолиста 1910 року. Проводив без перерви аж до хвилі, коли мусів лягти на постіль болю і терпінь, щоб з неї більше не піднятися. Перерви в його урядуванню були слідуючі: Кінець 1918 і половина 1919 року, коли польські власти інтернували Його в Баранові, а опісля на Домбю, від 8. жовтня до 25. падолиста 1921 р., коли польська власть держала його в слідчій тюрмі при вул. Баторія, вкінці 10. січня до 2. марта 1922 р., коли не дозволила Йому працювати для Товариства тяжка недуга.

За увесь час свойого проводу служив Тов-у щиро і з посвятою, віддаючи Йому свої найкращі сили і своє знання. Праця для Тов-а була Його душевною потребою так, що коли звільнено Його зі служби, він увесь час присвятив Тов-у. В тій праці находив у тяжких своїх хвилях спокій і розраду. Хоч сам лишився без хліба, хоч гіркі матеріяльні відносини розлучили Його з дітьми, то працював безкорисно для тої інституції, що була для нього найдорожшою дитиною, що виповнила в Його серці порожнину по втраті любої дру-

Л. БІЛЕЦЬКИЙ.

Естетика сучасної поезії і творчість П. Тичини.

(Продовження).

Думами, думами —
Наче море кораблями переповнилась блакить

Ніжнотонними:

Буде бій
Вогневий!
Сміх буде, плач буде
Перламутровий . . .

Або:

На ранній весні провесні,
Гей, на світанню гук.

Ой за горами, за високими
Там за морями та за глибокими,
Ще й за шляхами не ходимими —
Рано-пораненьку Ясне Сонечко [сходило . . .

Вище наведені приклади із синтактичною стопою, де вся ритміка твориться через наголос синтактичний; правда, те слово, що передає свій льоґічний наголос на ритмі сильнішого по змислу слова, все-ж таки воно його не втрачає. Можно уникнути його лише через творення синтактичних стоп із одного слова; що Тичина й робить; такі стопи як: „Яблуневоцвітно“, „ніжнотонними“, „самодзвонними“, „весні провесні“, „перламутровий“ і т. ин.

У віршах з клясичною метрикою ритміка поезії Тичини творить ся через инші поетичні засоби. Із метрики його поезії ми вже пересвідчились, що Тичина на кожному місці порушує той основний метр, що він кладе у підвалину всього вірша. Поет робить таке порушення виключно в інтересах ритму. Дійсно, колиб вірш від першого аж до останнього слова педантично затримував тільки ямб або хорей, дактиль і т. ин., то ця тенденція метрична булаб лише на шкоду мельодійности вірша.

Тенденційна монотонність через настирливе накидування лише одної метричної форми творить одноманітну, докучливу мельодію. Така негармонійна метрична структура уникається через ритмічне розвалення метра напр. ямбічного, затримавши лише музичну його структуру — такт; тоді скажемо ямб, у своєму ритмічному виявленню дає другий і четвертий пеани, піріхій (⏑ ⏑), спондей (— —), перший і третій епітріт (⏑ — — —, — — ⏑ —) Наприклад: „Кладу́сь я спа́ть“ — перший епітріт (⏑ — — —), „Примру́жились гаї, замислились осе́лі“ — цей рядок має два других пеани (⏑ — ⏑ ⏑) і дві стопи ямба; „Закучерявилися хмари“ — два четвертих пеани (⏑ ⏑ ⏑ —) і т. ин. Хореїчна стопа дає піріхій, спондей, перший і третій пеани, другий і четвертий епітріт. Дуже часто у Тичини попадаються вірші з основною стопою анапеста (⏑ ⏑ —):

Ой не крийся, природо, не крийся,
Що ти в тузі за літом, у тузі.
У туманах ти сниш... А чогось так [сичі
Розридалися в лузі...

Творячись ритмічно, такий анапест через те чи инше вживання наголошених слів може переходити у бакхій перший (⏑ — —): „У туманах ти́ сниш“, бакхій другий або кретик (— ⏑ —): „А чого́сь так сичі́“, трибрахий (⏑ ⏑ ⏑), молос (— — —): „О́й та́м хма́ра похмура з півдня“ і т. ин. В такі ж самі ритмічні форми виливається метр дактиля, амфібрахія.

Ще більшу ритмічну структуру вірша надають розділові знаки: кожен розділовий знак у поетичному творові дає ту чи иншу зі становища такту паузу, знижує або підвищує голос, безперечно пауза кличного знака (!) одна, знака запитання (?) друга, кома (,) третя, пункту (.) четверта, три пункти (...) ще инша, протинки (—) ще инша і т. д. Розділовий знак врізуючись у середину стопи метричної або метро-ритмічної, вносить у рядок нове ритмічне виявлення, новий тембр душі поета. Отже не рахуватися з цим фактом поетичним значитися дивитися на ритміку вірша цілком абстрактно.

Розділові знаки примушують триматися не тільки того чи иншого такту поетичного, а заставляють нашу душу читаючи вірші, співати.

Ця мельодія, ця співучість поетичної творчости особливо глибоко виявляється в поезії Тичини:

Зажурився під снігом гай. —
[Я сказав їй: щож!.. прощай!

Враз сердечним теплим сяєвом
Щось їм бризнуло з очей...
Сизокрилою голубкою
На моїх вона вустах!

Отберіть від цієї строфи розділові знаки — від вірша нічого не залишиться, крім ритмічної прози.

Ще приклад — образок з природи, що основно спочиває на розділових знаках:

А на воді в чиїсь руці
Гадюки пнуться... Сон. До дна.
Війнув, дихнув, сипнув пшона —
І заскакали горобці!..

— Тікай! — шепнуло в береги
— Лягай ... — китнуло смолоки

(Продовження буде.)

жини і розлуці з дітьми. Особа Покійного була так тісно звязана з „Просвітою“ що се найкраще виходило з Його слів, в котрих можна було вичути висказ „Просвіта се я“. І се мало глибоку і зовсім зрозумілу основу психічну. Покійний Голова се зразок незвичайно характерного, як сльоза чистого неугнутого і упертого громадського робітника. За 12 літну щиру безкорисну працю для Тов-а хай буде Покійному вічна честь і слава. Стверджую, що Високоповажані члени Світлого Виділу віддали вже сю честь, вислухавши стоячи мої слова. На вічну память прошу запротоколувати се в книзі протоколів Тов-а.

Опісля подає урядуючий заст. голови до відома, що 1) в присутности д-ра Брика, дир. Колтунюка і свояка Покійного Цебровського виконавець останньої волі д-р Федак відчитав останню волю Покійника. Покійник пише, що не лишає по собі ніякого маєтку, хиба один свій найбільший скарб, а саме троє сиріт. Дякує Тов-у „Просвіта“ і українському громадянству за прихильність і щирість для Його особи та просить, щоби сю прихильність і щирість переляли вони на Його круглі сироти. Він бажає, щоб похорон був скромний, щоб не було ні промов, ні вінців. Шануючи вповні скромну волю Покійника Тов-о а з ним і ціле українське громадянство замісць вінців зложить датки на фонд сиріт Покійного. Однак з огляду на се, що Покійний був визначним членом громадянства, мусимо всі віддати Йому останню прислугу, щоби засвідчити, що українське громадяство вміє платити бодай по смерти за щиру працю та вшанувати ті терпіння, що спричинили передчасну смерть Покійника. Присутні апробували одноголосно сю думку. По вислуханню і апробованню дотеперішніх заряджень, а головно телеграфічного візвання філій, щоби від себе, а по змозі і читалень вислали делеґації, в справі становища „Просвіти“ до оставших круглих сиріт по Покійнику, рішено одноголосно: Тов-о „Просвіта“ адоптує троє сиріт Покійника і бере на себе обовязок удержати і виховати їх, числячи на те, що ціла суспільність допоможе Товариству сповнити його завдання. Тов „Дністер“ признало вже на ту ціль 50.000 мп. В справі похорону рішено однозгідно а) похорон піде попри дім „Просвіти“ і „Дністра“ на Личаківське кладовище. Промов буде пять, а саме від політичної репрезентації, від „Просвіти“, від духовенства, від Українського Горожанського Комітету, від політичних вязнів і від усіх українських Товариств та від молодіжи. Перші дві промови не можуть протягнутись понад 10 хвиль, а три дальші понад 5 хвиль. в) Назначено впорядчиків похорону, г) рішено тіло Покійника згідно з Його волею поховати в звичайнім гробі, вибравши для цього найвідповіднійше місце, д) рішено віднестися до Управи Пласту, усіх українських товариств, інституцій та цілої української суспільности з зазивом взяти якнайчисленнійшу участь в похороні Великого Громадянина і Вязня.

Надзв. засідання „Українського Правничого Товариства“

з приводу смерти бл. п. Івана Кивелюка відбулося 2. ц. м. Головна Рада Товариства рішила:

1) вислати до Гол. Виділу Тов. „Просвіта“ кондоленційне письмо;

2) візвати всіх своїх, перебуваючих у Львові членів до корпоративної участи в похоронах Покійного і

3) візвати усіх українських правників Галицької Землі, а в першу чергу членів товариства щоби негайно зложили відповідну лепту на фонд забезпечення дітей Покійного.

Похорони Ів. Кивелюка.

Дня 3. ц. м. розпочалися похоронні торжества. О год. 6. вечером відправлено панахиду в домі жалоби при вул. Сапі и ч. 2. в приявї представників українського громадянства, після чого перенесено тлінні останки до катедри св. Юра, де тіло остало через ніч.

В суботу, дня 4. ц. м. о год 10 рано відбудеться торжественна Служба Божа за спокій душі Покійного, на яку запрошується українське громадянство. Похорон відбудеться о год. 3. по пол. з церкви св. Юра на Личаківський цвинтар.

Взиваємо все українське громадянство взяти участь у відданню останньої прислуги народньому мученикови.

На фонд виховання дітей бл. п. Івана Кивелюка

зложили в марках польських: Федь федорцев 1.000, Соня Федорцева 1.000, Олекса Кузьма 1.000, Михайло Струтинський 1.000, Микола Голубець 1.000, Осип Кліш 1.000, Юра Шкрумеляк 400, Роман Голіян 1.000, о. Дамян Лопатинський 1.000, Олександер Костик 1.000, Михайлина Коссач 1.000. Володимир Костик 500, Зиновія Майковська 500, Стефанія Нидза 1.000, Іван Стецик 200, дир. Іван Айхельберґер 3.500, Іван Мусій 1.000, Йосиф Гузар 1.000, Стефан Микитка 1.000, Михайло Кліщ 1 000, Стефан Кічор 1.000, Антін Бесекерскі 1.000, Олекса Ґадзікевич 1.000, Василь Шевчук 1.000, Михайло Гарух 1.000, Лев Гец 1.000, Вінкентий Гірний 500, Микола Галушка 1.000, Петро Грень 100, Евстах Данилюк 100, Андрій Кусик 500, Іван Кудлак 200, Осип Рудий 100, Еміль Мартинів 100. Казимир Чапран 100, Михайло Матвіїв 100, Володимир Мусій 500, Михайло Лин 500, Стефан Янішевський 500, Михайло Синюта 500. Сильвестер Сагайдак 300, Андрій Микитка 500, Станислав Котюшко 100, Войтіх Заранський 100. — Разом 31.900 марок п.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вил. кн. 40.000.

Перед конференцією в Ґенуї.

Льойд Джордж про переговори з Поанкаре в Бульонь.

Англійська преса богато місця присвячує порозумінню обох премієрів і підносить успіх Льойда Джорджа. Окремий кореспондент „Sunday Times“, який товаришив Льойдови Джорджови до Бульонь, подає, що зустріч була повним успіхом англійського премієра. Льойд Джордж підчас повороту до Льондону заявив кореспондентови, що дуже вдоволений вислідом нарад. З виїмкою ангорського договору, про який буде ще мова в приязности італійського представника, усунено всі ріжниці думок між Францією та Англією.

В розмові з кореспондентом бюра Райтера після повороту з Бульонь Льойд Джордж заявив, що між ним і Поанкаре є повне порозуміння, так що він не очікує перед 10. квітнем жадної дальшої стрічі з Поанкаре. Розмови йшли головно про конференцію в Ґенуї. В довгій, свобідній розмові поборено всі труднощі. Осягнено повну згоду в справі питань, які мають бути обговорені на ґенуенській конференції.

Питання визнання Росії залежить виключно від самої Росії і її постави в Ґенуї.

В иншім інтерв'ю заявив Льойд Джордж, що антанта є тепер сильнійшою ніж досі та що Франція і Англія будуть спільно працювати над відбудовою Европи. Факт, що Росія прийняла запрошення на ґенуенську конференцію, зовсім недоказує визнання совітського правительства. Все залежить виключно від запевнень і запорук, які Росія зможе дати в Ґенуї. Коли вони будуть задовольняючі, так слідує визнання совітського правительства. Все залежить виключно від запевнень і запорук, які Росія зможе дати в Ґенуї.

Коли вони будуть задовольняючі, так слідує визнання совітського правительства, навіть негайно, всеж він під ніякими умовами не буде напирати на визнання совітського правительства, як що дані в Ґенуї запоруки не будуть вдоволяючі. В цім питанню Франція та Англія однозгідні.

Відносно ангорського договору Льойд Джордж зазначив, що цього питання не можна було порушувати, бо ще не має італійського правительства. Цей договір являється питанням, яке мусять взяти під розвагу заграничні міністри Франції, Італії та Англії.

Врешті Льойд Джордж додав, що він і Поанкаре розглядали французько англійський пакт. Цьому питанню не посвячено богато часу, бо треба було поладнати важнійшу справу: питання ґенуенської конференції. Одначе він не сподівається жадних труднощів відносно прелімінарів англійсько-французького пакту.

Становище Зєдинених Держав.

Зєдинені Держави — як твердить „New York Herald“ вважають конечним скликання міжнародньої господарської конференції на широку скалю, одначе думають, що найперше належить осягнути взаїмне поєднання европейських держав та полагодження справи міжнародніх договорів.

В звязку з цим є справа ревізії німецьких воєнних відшкодовань на претенсії Америки до союзників. Невиключений також свого роду iunctim поміж цими обома справами. Коли ці справи, рішаючі про успіх згаданої економічної конференції, не будуть полагоджені, то Зєдинені Держави не візьмуть в ній ніякої участи.

Склад Італійської делеґації.

Римські часописи доносять, що на чолі італійської делеґації на конференцію в Ґенуї стоятиме премієр Факта. В складі делеґації будуть міністер для закорд. справ Шанцер, мін. скарбу Бертоні і мін. Пеано.

Небавом має відбутися зїзд премієра Факта з Поанкаре.

За привернення торговлі з Росією.

„L' Ere Nouvelle“ довідується, що по отворенню конференції в Ґенуї, буде визначена комісія, що має розслідити умови негайного привернення торговельних зносин з Росією. Прийняття цієї ухвали має дати державам спромогу заключувати торговельні договори з Росією.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередну свою адресу.

„Nie drażnić Ukraińców“.

У ночі з 26. на 27. в селі Стецеві, снятинського повіту, мав хтось стріляти до старшини польської граничної сторожі, підпоручника Радохоньского. Це було безпосередньою причиною, що арештовано чотирьох найсвідомійших громадян інтелігентів, а саме: б. старшин УГА.: Віктора Лесняка, Евгена Лесняка, Гошовського, Юрка та Касяна Сухолиткого. Гошовський Евген щойно повернув із російського полону, як інвалід і ще по повороті лежав у шпиталі, а в останніх днях, як реконвалесцент перебував у Лесняків.

Арештування повне містерій! Сам підпоручник не вміє подати, коли саме стріляли до нього, чи в 8. вечір, чи в 10., чи в 3. в ночі, чи в 5. рано, бо коли арештовані виказували що до поодиноких, поданих ним годин — своє alibi, що теж стверджувала й громадська старшина — він відповідно до цього змінював годину стріляння. Говорив він прим., що стріляли о 5 год. рано, а тимчасом польські стійки стояли вже о 3. год. в ночі, біля хат вибраних жертв. Мабуть всевідучий підпоручник знав, що саме ці люде стрілятимуть. При переводженню ревізії в Сухолиткого, коли ніде не могли найти потрібного їм оружя, всевідучий підпоручник звернув увагу на три сніпки, що стояли біля плота край дороги словами: „Tam jeszcze nie szukano!“ і сам власноручно розвязав сніпок і з цього таки сніпка добув кріса. (Що то може всевідучість!) І о диво: кріс найновіщої системи італійського взірця, що їх що йно одержала та вживає польська гранична сторожа, хто зна, чи перед якою годинкою цей самий кріс у руках польського вояка не „повнив служби“. Замітне, що саме коло тих трьох сніпків ходила польська стійка від самого початку.

Арештованих відставлено до Городенки в супроводі („під доглядом“) самого підпоручника. В Городенці передав він арештованих тамошньому командантови компанії. Опісля оба передали їх самим жовнірам, при чому один із них сказав: „Dajcie im dobrego lania. Mnie tu już niema!“ І відійшли. Жовніри зрозуміли добре своїх наставників і почали бити насамперед студента Евгена Лесняка, якого силоміць поклали на землю й дали йому трицять буків. На вид катованого брата Віктор Лесняк вімлів і з трудом удалося їм його відтерти. Рівночасно кинулися на студ. Касяна Сухолиткого й підчас екзекуції прикладами кріса та багнетами розбили голову, завдаючи йому кілька глубоких ран на голові та лиці. Побитих держали цілу ніч у вязниці й не дали ніякої лікарської помочі. Наслідком цього Сухолиткому Касянови цілу ніч текла кров і на рано вся одіж пересякла кровю. Рано скатованих, неперевязаних пігнали піхотою до Снятина. На щастя в дорозі стрінули фіру свояків, що їхали до Городенки довідатися про їхню судьбу, і цею фірою підвезли їх до Стецеви, де дістав Сухолиткий перші перевязки, а відтак повезли їх до Снятина. Тут запроторено їх у поліційні арешти, в брудну комірчину на гнилій соломі. Дальша їх доля незвісна.

На другий день по арештованнях пішла депутація, зложена з 50-ти громадян Стецеви, до старости в Снятині. Пороблено також заходи в справі потягнення „геройського“ офіцира до відвічальности, та про вислід тих старань ще не чути.

Стецевянин.

АДВОКАТ
Др. Олекса Ріпецький
веде канцелярію **В СОКАЛІ**
дім Повітового Тов. Кредитового.
821 1—2

Совітська Росія.

Войовнича промова Троцького.

П. А. Т. доносить з Москви: Четверту річницю створення червоної армії обходжено тут дуже урочисто. У великім театрі відбулося велике віче, на якім виголосив промову Троцький. Він заявив м. и.: Можливе, що міжнародні відносини Росії на весну станутьcя більше замотані, тому пролетаріят мусить бути приготований на це, щоби відбити евентуальний удар.

Кождий тиждень — говорив Троцький — на який відсувається генуенську конференцію, мусить бути для червоної армії тижнем науки й приготовань, бо час, який Росія тратить в области дипльоматії мусить бути відроблений скріпленням її армії. З днем 1. мая ц. р. в російській армії не буде вже правдоподібно ніодного анальфабета. Троцький закінчив словами: Хочемо побідити; ми сильні і рішені приготовитися до боротьби, яку нам евентуально накинуть.

Смерть російського письменника.

В Петрограді помер відомий письменник В. М. Дорошевич.

Большевики і Німеччина.

„Ізвєстія" доносять, що в Петрограді з ініціятиви академіка Ольденбурга організується совітсько-німецьке научне обєднання.

Український клюб в Москві.

„Ізвєстія" пишуть, що в Москві відкрито український клюб імени Тараса Шевченка. (Рпр.).

РІЖНІ ВІСТИ.

Словаччина домагається автономії.

„Ческе Сьлово" пише, що клюб Глінки вніс проєкт автономії для Словаччини, який забезпечив би словацькому соймови таку саму скількість послів що й чеським. Спільні міністерства булиб: мін. загр. справ, комунікації і скарбу. Проєкт підписали партія Глінки і німецькі соціялісти. Чеські часописи виступають проти цього проєкту.

Французько совітське порозуміння?

Берлінські часописи на основі інформацій тамошних політичних кол твердять, що поміж Францією і совітською Росією дійшло до повного зближення. Французько-російські наради ведуться в Ревлі. Совіти мають уділити Франції ріжні господарські концесії в донськім басейні та на Кавказі. За те совіти мали зажадати від Франції повздержання Польщі і Румунії від евентуального наступу на Росію.

Югославія, Чехословаччина і совітська Росія.

„Общее Дѣло" довідується, що поміж Чехословаччиною і Югославією повстало непорозуміння в справі визнання совітської Росії. Югославія — як твердить „О.Д."— заявилася рішучо проти визнання, а Чехословаччина вважає визнання сов. Росії можливим.

Телеґрама Домбаля до московського совдепу.

Польській пресі доносять з Москви, що посол до польського сойму у Варшаві комуніст Домбаль вислав телеґраму до московського совдепу, в якій дякує за вибрання його почетним членом і вихвалює заслуги Росії для пролетаріяту. В телеґрамі між ин. сказано: „Серцем і думкою ми з вами. Прийде час, коли нас зєдинить велика подія".

Польсько-німецькі переговори на мертвій точці.

Як доносить „Берл. Таґеблят" з Женеви, німецько-польські переговори в справі Гор. Шлеська стануть на мертвій точці. Вигляди на порозуміння дуже малі. Президент Кальондра видасть мабуть розємний вирок в справі ліквідації німецьких маєтків, як також в справі охорони прав меншостий, валюти і т. и.

ТЕЛЄҐРАМИ.

Конференція в Ґенуї зачнеться 21. квітня.

Ліфилд. (ПАТ.) Радіо. Кореспондент „Уестмінстер Ґазет" доносить з Ґенуї, що конференція зачнеться щойно 23. квітня, щоби не ображувати релігійних почувань отворенням її в Великий Тиждень.

Російсько-шведський договір.

Гановер. (ПАТ.) Радіо. Тимчасовий шведсько-російський договір підписали в Стокгольмі шведський міністер торговлі і представник совітської Росії.

Радіотелеґрама Чічеріна до італійського міністра загр. справ.

Берлін. (ПАТ.). Тутешні жерела доносять з Москви; Чічерін вислав до італійського міністра загр. справ радіотелеґраму, в якій м. и. сказано: Російське правительство в хвилі виїзду делеґатів довідалося зі здивуванням, що конференцію відложено без подання навіть нового її реченця. Покликування на міністерську крізу в Італії не видержує критики, коли зважиться, що скликання конференції усталили уповажнені до цього президенти міністрів і що цій конференції признано наглячий характер. Поручено їй завдання переведення економічної відбудови Европи і союзних країв. В Кан виразно заявлено було, що припадкова зміна складу правительства не може бути причиною проволоки. Проволока не повинна теж була послідувати тому, бо правительства антанти „основно обдумали" цілу конференцію і зазначили свою „відповідальність у цій справі", отже це може викликати лише осміх погорди, коли візьметься під увагу цю „відповідальність" і „основне обдумання", з якими приймається ухвали про міжнародні конференції. Констатуючи фактичні обставини, російське правительство висловлює надію, що антанта при усталенню нової дати конференції присвятить своїм ухвалам більше уваги. Яко місце конференції можна назначити поза сов. Росією місцевість у якімнебудь краю, що має тривалійше правительство. На прикінці предкладає російське правительство, щоби яко реченець скликання конференції визначити день 23. марта ц. р.

Відбудова Европи.

Париж. (ПАТ.) Авас. Як доносить „Пті Парізієн" французькі знатоки, покликані до обговорення ґенуенської конференції, випрацювали внесення фінансового характеру, які мають на ціли поправу економічного положення Румунії і Польщі. Що до Росії, дійшли знатоки до переконання, що перед приступленням до обговорення справи відбудови середньої Европи слід розглянути справу відбудови промислу і хліборобства в пограничних округах Росії.

Занепокоєння ізза виленської справи.

Льондон. (ПАТ.). По донесенням Райтера, в дипльоматичних союзних кругах має панувати занепокоєння з приводу виленської справи тому що Польща, здається вважає, що остання заява виленського сойму рівнається візванню до анексії области, до котрої Литва зголошує свої права.

НОВИНКИ.

— **30-літній ювілей літературної творчости Ольги Кобилянської** пошанує львівська українська громада у второк 7. марта, святочним вечером. В програму вечера входять: реферат і музикально вокальні продукції, яких виконавцями будуть П. П. Авдиковичева, Бандрівська, Бессарабов, Негребецька, Парахоняківна, Сохоцька, Стадникова, Шмериковська і хори „Львівського Бояна" під батутою П. П. Гайворонського і Рудницького. При цій нагоді збирається жертви на ювілейний дар для заслуженої письменниці. Продовженням свята будуть виклади про творчість Ювілятки по усіх львівських читальнях в неділі протягом місяця марта.

— **Конфіската.** „Гром. Вістник" ч. 13. з дня 4. марта 1922, сконфіскувала прокураторія за три місця вступної статті п. з „Активности!" (3).

— **Конфіската „Будяка".** Львівська прокураторія сконфіскувала 4—5 ч. сатирично-політ. журнала „Будяк" за три уривки фелєтона „Se non è vero è ben trovato" та ілюстрацію на послідній сторінці разом з коментарем.

— **Щось не тее.** Учеників перемиської ґімназії, арештованих дня 8. лютого за мниме збезчещення орла, суд випустив дня 25. лютого на волю. По твердженням суду ті ученики стоять під замітом злочину § 65 а, але в такому разі, коли би це була правда, то судови не вільно таких „злочинців" випускати на волю. Видко, що суд не вважає їх за таких, бо годі думати, щоби не знав параґрафу.

— **Буде бранка?** Львівський староста Желєскі розіслав до всіх громад львівського повіту „okólnik", в якім взиває начальників громад, предложити старостству найдалі до 10. лютого списи пописових річника 1901 не тільки Поляків, але й „rusinów, niemców i żydów" (мала буква!). Цікаво, чи це він робить під приказом з гори, чи з власного „розгону". Ч. окульніка: 5031/22.

— **Минуться „американські дари".** Діяльність американського комітету Помочі дітям і інтеліґенції, заініційована Американцем Гувером, припиняється в Польщі дня 1-ого червня ц. р. — Поміч оказана Польщі за тих три роки (від 1919 р.), величезна. Вистарчить зазначити, що число доживлюваних дітей доходило в маю м. р. до 1,300.000. Сума всеї живности, виданої Польщі, заповнила би поїзд, довгий на 72 кільометри! Загальна вартість її 30 міліонів долярів. А убрання, діточі і для дорослих? Звичайно при всій „справедливости", з якою ділили Поляки чуже добро, дісталося нашим дітям майже зеро. А хоч дещо й давали, то з такими вимовами й кпинами, що тільки деморалізували убоге населення. Великий Гувер і не мріє, як надуживано нераз його гуманітарне діло.

— **Роблять настрій.** Підчас коли мін. Скірмунт заключує договір з Бенешом і хоче робити настрій, який би позволив польському соймови ратифікувати його, краківський „Курєр" присвячує своє в 6. ч. з 3. марта ц. р. „братям страждаючим в чеській неволі" (Шлеськ цєшинський) з такою присвятою на першій сторінці: „Братям нашим в чеській неволі, усуваним силою від праці, — Дітворі польській, що мусить вчитися по чеськи, — Матерям польським, катованим за польські школи чеськими палкарями, — Всім жертвам чеських злочинів на силу і підкріплення, щоби закінчився їх піст і настав скоро Великий Тиждень Визволення, — для змальовання почувань, які оживлюють всі польські серця, — для збудження совісти культурного світа" присвячуємо і т. д. Ціле число заповнене фактами чеських надужить і жорстокостий, шикановання польської го просвітно-економічного життя і т. п. Як гарно приставала би така посвята деінде, з переміненими деякими словами...

— **Люде мусять якось жити.** Будапештенський суд зажурився, що не буде мати ката, бо дотеперішний зрікся свого уряду тому, що його наречена не схотіла мати чоловіком ката. Та скоро вже показалося, що й така посада має аматорів, бо на розписаний конкурс зголосилося протягом двох днів аж 22 кандидатів. Рекрутуються вони головно з різників.

— **Польські учительки на услугах шовіністичної „bojówki".** До нашої Редакції принесено летучий листок тайної польської організації, звернений своїм змістом проти д-ра Овчарського, накликуючий до бойкутовання його кінотеатрів, тому лише, що він Українець. Цей листок розкидали м. и. в великій скількости учительки польської школи св. Анни між свої учениці.

— **З театру.** Білєти на „Примари", які виставляється в середу 8. марта с. р. продає вже „Народна Торговля" по ціні 300, 200 і 150 марок.

— **Запрошення на святочний вечір Ольги Кобилянської,** що відбудеться 7. марта, можна дістати в книгарни Шевченка 6. і 7. марта, а перед концертом при вході на салю.

824 1—2

ЖЕРТВИ.

Пресовий фонд.

На пресовий фонд української незалежної преси зложили в марках Д-р Гриць Гарматій Теребовля 5000, кличе: о. Плятона Карпінського Островець, о. Степана Мохнацького Теребовля, о, Івана Яворського Могильниця, Олександра Олесницька Станиславів 500, кличе: Л. Дмоховську жену надрадника Перемишль, З. Олесницьку жену адвоката Львів, о. Іван Каранович Стоянів 1000, кличе: Остапа Тріску Холоїв, Степана Оренчука і Івана Зарембу Стоянів, Евгенія Присташова Липє 300, о. Еронім Моравський Орове 300, о. Вас. Дуда Лецівка 300.

З приводу вінчання д-ра Івана Зілинського складає інж. Юліян Мудрак 1000 мп. на Рідну Школу.

ОПОВІСТКИ.

Народній театр Тов. „Українська Бесіда" у Львові, під артистичним проводом Олександра Загарова. Саля Тов. ім. М. Лисенка, вул. Шашкевича ч. 5.

Субота, 4. марта: пятий раз „ГАЛЬКА", опера на 4 дії С. Монюшка.

Неділя, 5. марта: пополудни год. 3. „ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ", народня драма зі співами на 5 дій М. Старицького, вечером „ВІЗНИК ГЕНШЕЛЬ", драма на 5 дій Г. Гавтмана.

Початок о годині 7·30 вечером.

Білєти в ціні від 500—200 Мп. продає „Народня Торговля", а в день вистави від год. 4·30 попол. Каса театру. X 1—1

Управа Товариства Взаїмної Помочі Українського Учительства взиває своїх місцевих членів взяти ґреміяльну участь в похоронах бл. п. Кивелюка.

823 1—1

Чайний вечір відложений. З приводу смерти і похоронів бл. п. Івана Кивелюка „Союз Українок" і „Українська Бесіда" відкладають чайний вечір з суботи 4. ц. м. на суботу 11. ц. м. Програма незмінена.

Т-во ім. П. Могили: З причини похорону бл. п. радника І. Кивелюка викладу проф. д-ра Ол. Тисовського сьогодня не буде.

В понеділок, дня 6-го ц. м. о год. 5. по пол. в салі „Української Бесіди (Народній Дім) яуде виклад ректора камянецького університету проф. І. Огієнка на тему: „Вплив української культури на російську". Добровільний датки на голодуючих біженців Наддніпрянщини приймається з подякою.

ЛІТЕРАТУРНИЙ ВІСТНИК.

Рецензії і замітки.

Арнольдъ Марголинъ. УКРАИНА И ПОЛИТИКА АНТАНТЫ. (Записки Еврея и Гражданина). Издательство С. Ефронъ. Берлинъ. ст. 400 in 8°.

Під таким заголовком вийшла цими днями надзвичайно інтересна книжка відомого жидівського громадського діяча, російського адвоката, родом з Київа, який в 1917 році вибраний був Ц. Радою в члени Генерального Суду, за Гетьманщини був Державним Сенатором, за Директорії — Товаришом Міністра Закордонних Справ і нарешті за У. Н. Республіки — послом в Лондоні.

Будучи гарячим і активним оборонцем інтересів жидівського народу, автор в цій своїй вельми цінній книжці з штандпункту цих інтересів описує свою діяльність, стосунки і зносини, як з жидівськими, російськими та українськими політичними колами, так і з закордонними політичними та громадськими діячами (Клемансо, Гардінг, Роберт Сесіль, Асквіт і т. и.), з якими він стрічався, як український дипльомат. Вся ця талановита книжка написана, як сказано, з штандпункту інтересів жидівського народу і це й надає їй особливої цінности, бо з цього штандпункту шановний автор доводить, що стара Росія не повинна воскреснути і що треба будувати новоповсталі з неї національні держави, бо тільки таким способом можна позбутися анархії, большевицького раю та відбудувати нормальне життя і спокій в східній Европі.

А як-би автор, як член української партії С. Ф-в, доводив це в інтересах українського народу, то це не мало б такої ваги й ціни і не було б так переконуюче. Своїх єдиноплеменників д. Марголін переконує в тім, що в їх інтересах треба брати активну, „полнокровну" участь в будуванню тих нових держав, в яких вони породились і живуть. Він доводить, що Україна закликає всіх її громадян до спільного будівництва держави і всім щиро дає повні й рівні горожанські права та гарантії. А коли й були на Україні жидівські погроми, то не по ініціятиві і не через потурання українських урядів, а тільки через безсилля спинити їх. Тим часом, як Денікінський уряд, так як і царський, були прінціпіяльні погромщики та ініціятори їх, і в цьому полягає величезна ріжниця між ними та українськими урядами.

Московській інтеліґенції, з якою автор зілляний вихованням, особистими стосунками, діяльністю в російських політичних партіях, радить покинути думку про відбудування Росії, а всі сили покласти на те, щоб замість неї повстали Східноевропейські Зєдинені Штати і вважати себе за представників і громадян не Росії, а тільки Московщини (Великоросії). Натурально, що книжка ця не переконає московську інтеліґенцію, а тільки обурить її проти себе, бо Москалів можуть переконати тільки доконані факти, але на жидівську інтеліґенцію вона напевне зробить величезний вплив, а це для справи української державности в будучому матиме велике значіння.

Що-ж до висновків про блищі перспективи для України, то автор їх не робить, бо тепер їх зробити і не можна, але каже, що після договору України з Польщею в 1920 р. всі англійські політичні кола перестали інтересуватись Україною, яка цим договором попала в русло французьких впливів на Сході Европи, Франція-ж ніякої помочі Україні не дала. На жаль, це очевидно знеохотило автора працювати на українськім дипльоматичнім полі і він від нього відійшов.

Щоб яко мога більше поширити цю цінну книжку, щиро радимо перекласти її на французьку чи англійську мову, тоді вона зробить вплив не тільки на закордонних Жидів, а й багатьох чужоземних політичних діячів відверне від думки відбудувати „єдину-неділиму" і приєднить їх до будування Української, Донської, Кубанської та инших держав, що зародились на місці бувшої Росії, і з яких може колись повстануть і Східно-Европейські Зєдинені Штати.

Е. Чикаленко.

Генрік Ібсен: „ПЕР ГІНТ" — драматична поема. Переклав Микола Голубець. Львів—Київ 1921 р. Накладом Видавничої Спілки „Нові Шляхи".

Серед громади найвизначнійших творців світової літератури одно із перших місць належиться творцеві-драматургові, імя якому є Генрік Ібсен. Історія світової драми у свойому еволюційному розвиткови має такі визначні етапи, які підіймають сей рід поетичного мистецтва на одно із перших місць. Софокль, Шекспір, Гете й Ібсен — найгеніяльнійші драматурги у світовій драматичній літературі, творці драматичних творів, які здобули собі славу творів клясичних, себ-то зразкових по своїй художньо-поетичній і драматичній структурі.

Генрік Ібсен на сьогоднішний день закінчує цей процес розвитку і є останнє слово драматичного мистецтва. І не дивно, коли бачиш хоч один твір цього визначного мистця у перекладі на українську мову, то щиро радієш, бо знаєш, що і ширші кола українського громадянства мають змогу прочитати хоч один твір такого всесвітнього ґенія, яким є Ібсен.

Драматичних творів у Ібсена досить багато. Перша найгарнійша громада їх, це історичні драми; друга громада, почавши від драми Бранд 1865 р. — сатири на сучасне авторови суспільство і трета громада т. зв. психольоґічні драми. Серед цих всіх громад драматичних творів Ібсена драми-сатири займають найголовнійше місце у творчости Ібсена. В них поет змальовує образ героя (Бранд, Доктор Штокман, Нора і ин.), із сильною індивідуальністю, що не може примиритися з сірим буденним життям свого оточення і вступає в відкриту з ним боротьбу. В наслідок такої нерівної боротьби суспільство і герої непримиримі вороги; герой в силу обставин кидає те суспільство, йде в гори Норвеґії, в инші країни світа і самотний гине серед найтяжчих обставин, але непобідимий духово, непобідимий ідейно, бо визнає правоту за собою у противенстві переконань цілого суспільства.

Серед тих найліпших з драматично мистецького погляду сатиричних драм знаходиться і драма поема Ібсена „Пер Ґінт". Написана вона р. 1867 після драми „Бранд". Ця пєса надзвичайно поетична, з погляду драматичного розроблена вона надзвичайно добре. Головний герой її Пер Ґінт у перших трьох діях знаходиться серед того суспільства, з яким лучать всі дні життя його, почавши від дитинства; не лучить лише одна риса духова, що він на цілу голову переріс своє суспільство і не може помиритися з його поглядами і звичаями. Отже перших три дії розвивають зріст цього конфлікту між сильною індивідуальністю а інертним духово суспільством. Конець третього акту — конець життя серед свого оточення. Далі Пер Ґінт блукає по світі, шукає щастя жити найповнійшим життям і бути до кінця самим собою:

Жить — значить плисти потоком
Свого часу і подій,
Але час той, той потік
Мусить бути завше мій!
Тільки в повні свіжих сил,
Тільки в силі власних крил
Можу бути — сам собою,
Буть побідником без бою.

Такі ідеї проповідує Пер Ґінт. І остаттю Пер Ґінта захоплювався навіть Отто Вайнінгер (Das Geschlecht und Charakter), бо бачив у його проявах найчистійший тип мущини, конкретне втілення своєї ідеї.

Цей твір Ібсена ми маємо нагоду читати у надзвичайно гарнім українськім перекладі Миколи Голубця. Чиста, гарна мова, яку не змінили й не порушили навіть незвичайно трудні умови розміреного вірша. Ріжноманітна метрика і ритміка перекладу, гарне і неодноманітне римовання, — все це робить переклад дуже живий і поетичний. Цінна риса перекладу ще й та, що дотепні місця, які завше у перекладі бліднуть, у шановного перекладчика вони виливаються у відповідні народні дотепи чи пословиці українського народу. „Що з воза раз упало, те давно пиши — пропало" (62), „З ким пристаєш, таким стаєш" (133), „Не клич ще „гоц", покіль не перескочиш" (75), „Хто терпен, той спасен" (78) і т. и., влучні вирази наших ґеніїв, що перейшли в життя й засвоєні як пословиці, прислівя: „Борітеся — поборете" і б. инших. Ці вирази, що увійшли щільно в українську мову, стиль, як щось готове, природнє і до душі вони промовляють незвичайно багато; отже користування ними підчас перекладу, на нашу думку, є безперечною необходністю, але з умовою ними не зло вживати. Останнього якраз у перекладі Пер Ґінта ми не помічаємо.

Перечитуючи переклад драми Ібсена, зроблений Миколою Голубцем, ми винесли переконання, що колиб у нас так старанно з боку мови, зовнішньої форми були перекладені всі мистецькі твори найвидатнійших клясиків усіх найкультурнійших народів, — ми були-б надзвичайно богаті культурою. На жаль перекладів із всесвітньої літератури у нас не багато а добрих, старанних і талановитих перекладів надзвичайно мало: лише кілька імен. Ів. Франко, д-р Шурат, М. Вороний і ще кілька, що можна вважати найліпшими перекладчиками. Отже витаючи цей добрий і щасливий початок перекладу творів Ібсена, ми щиро бажали би, аби у перекладі Миколи Голубця в самому короткому часі вийшли коли не всі, то найвизначнійші твори такого драматурга, яким є Генрік Ібсен. Ще більше бажання бачити твори Ібсена в українськім перекладі, бо до цього ґенія — сінтезувати свою особисту боротьбу із суспільством, що поета оточує і підіймати до символу боротьби пророка, так є близьким поетично-художній ґеній Івана Франка. Сподіваємось всі ми, що п. Микола Голубець наше побажання переведе в життя, а ми за це будемо лише вдячні.

Л. Білецький.

Володимир Радзикевич: КОРОТКИЙ КУРС ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО ПИСЬМЕНСТВА. — Львів, 1922. Накладом Української Книгарні і Антикварні. Стор. 181.

В перших одинайцяти параграфах загальні вступні відомости. Поєдинчий, ясний, зрозумілий виклад заохочує до дальшого читання. Та не тільки ця на вступі помічена прикмета приневолює до читання. Понукою також ціль, за для якої автор приступив до написання названого курсу. Під цим оглядом наш автор дуже здержливий. Не дав вступного слова, не прийшов у поміч „критикови", наче кажучи: шукай сам цілі, коли вже її хочеш мати. Учений історик літератури готов махнути рукою, бо щож инше може бути в такому „курсі", як не компіляція давно й добре відомого йому на пм Аяру, учитель літератури готов підозрівати автора у виготовленню певного рода „Eselsbrücke" для всяких кріґсматурантів і надзвичайних курсистів. Та згодом картка за карткою пильно читаючи, бачимо, як зникає наше недовірря і як росте признання для автора за його гарно уложений, доцільно написаний, і перше всього педаґоґічно обдуманий підручник. — Шкільна наука домагається концентрації — зосередковання наукового матеріялу того самого предмету, котрого учиться на протязі довгих літ. Вона домагається далі концентрації наукового матеріялу усіх наукових предметів, подаваних у школі, аби вислідом того було правдиве пізнання. А сього останнього не добуваємо ні з підручників, ні з викладів. Добуваємо власною працею. Довести до сього, провадити так шкільну науку, аби ученики не переймали пасивно подаваних відомостей, але переймаючи їх — бо це необхідне як при читанню, так і слуханню викладів — були діяльними, себто продукуючими, в цьому загадка й мистецтво навчання. На службі мистецького навчання стоїть книжка Радзикевича. І колиб може не подавані змісти творів, котрі можуть веліти лінивому ученикови обмежити себе до їх прочитання замість читання джерел, мусимо сказати, що „короткий курс" не є „ліствицею" до добуття іспитів, але провідником для здобуття правдивого, можливо повного знання.

Не тільки шкільна наука скористала з підручника Радзикевича. На мою думку, його курс важний для освітних викладів по читальнях і других освітних товариствах.

Ілюстровання минулих часів творами нової літератури, подавання джерел і відповідної наукової літератури, котру може легко кождий мати під руками, робить книжку нашого автора важним вкладом в освітну літературу. Впорядчики людових університетів, зглядно прелеґенти курсів української літератури на цих університетах будуть вдячні авторови за його цінний і симпатичний дар.

З педаґоґічного і освітно-культурного огляду витаємо щиро працю Радзикевича. В річеву критику не входжу. Вона викаже певні недомагання, котрі буде мусіти автор справити у наступному виданню.

М. Г.

Бібліоґрафія.

(Книжки надіслані до Редакції).

„НИВА". (Місячник посвячений церковним і суспільним справам) Р. XVII. ч. 2. Львів, лютий 1922. Зміст: Пій XI. новий папа. Торжественне приняття митрополита Шептицького. *П. Хомин*: Церковне питання на підкарпатській Руси. *О. Др. Костельник*: Значіння старославянської церковної мови. *о. д-р Т. Галущинський*: Значіння св. Письма в проповідництві. *о. Й. Скрутень*: Акція проти унії і унітів. *о. д-р Г. Костельник*: Народна чи вселенська церков. *О. Скрутень*: Вороги не сплять. Загальні збори тов. св. Петра у Львові. Зі світа. Нові книжки. Всячина. Ст. 41—80. 8°.

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСТНИК.

Експеріменти польських міністрів скарбу.

(Докінчення.)

Подібних експеріментів є більше. Ось возьмім хочби справу стемплевих належитостий від векслів. Яку величезну ролю сповняє вексель в сучаснім міжнароднім кредитовім, торговельнім і промисловім світі, цего свідомійшим людям не треба виказувати. Економісти, юристи і купці знають, що те величезне значіння здобув вексель головно від часу винаходу і законного уznання т. зв. індосів — (підписів на відворотній стороні — in dorso — векселя в цїли переношення прав з векселя на дальші особи).

В обороті векслями індоси відграють першорядну ролю, отже річ ясна, що всілякі неясности і баламуцтва при індосах захитують вальор, зглядно важність векселя, а тимсамим утруднюють або унеможливлюють міжнародний торговельний оборот векслями. І тому в справах векслів, а з окрема індосів закони всіх держав опираються на однакових основах.

Виходячи з тих основ арт. 12. обовязуючого векслевого закона постановляє, що „індос є важним, коли індосант підпише своє назвище зглядно свою фірму на відворотній стороні — (in dorso) — векселя". Значить, векслевий закон резервує відворотну сторону векселя лише для індосів. З того виходить, що in dorso векселя кромі індосів не можна поміщувати ніяких инших підписів, бо инакше — річ ясна і певна — всілякі инші підписи впроваджували би баламуцтво в справу індосів і спричинювали би нездатність векселя до міжнародного обороту. І тому то пр. австрійський закон про стемплеві належитости від векслів приписуючи т. зв. „облітерацію", дозволяв вправді виїмково наклеювати стемплі in dorso векселя, але касовання тих стемплів переводив уряд податковий вибиванням на стемплях своєї печати і виписанням дати касації, але **без якогонебудь підпису особи.**

Тимчасом розпорядок міністра скарбу з дня 21/9 1920 В. з. з. Ч. 89 в §. 4 приписує строго, що 1) стемплі на вексли можуть бути наклеєні лише in dorso векселя — а готових блянкетів на векслі з видрукованими стемплевими значками досі немає і 2) що лише така касаційна клявзуля є важна, котрого перепишеться стемплі словами: „**Скасовано... дня... року**". Кромі того під тою клявзулею має має бути виписаний ще „**Підпис касуючого**". І якраз ця постанова про „**підпис касуючого**" in dorso векселя витворює таку ситуацію, що в кредитових інституціях і досі мало хто знає, що „з тим фантом" робити. Після закона про стемплеві належитости від векслів — (з 16/7. 1920 В. з. д. Ч. 83) і дотичного розпорядку міністра скарбу — (з 21/9. 1920 В. з. д. Ч. 89) — касаційна клявзуля і підпис касуючого мають бути виписані перед виставленнєм і підписаннєм векселя. Супроти цього при виставленню і підписанню тексту векселя заходять сумніви що до порядку підписів на вексли і що до особи рем тента (векслеємця), а то з огляду на „підпис касуючого", а іменно сумніви що до того, чи в евентуальнім векслевім процесі не піднесеться заміту, що „підпис касуючого" є індосом а не підписом, що відноситься виключно лише до касаційної клявзулі.

Кромі того з приводу такої касаційної клявзул з **підписом касуючого** повстають ще инші сумніви. А іменно; З арт. 7. уст. і арт. 9 і 13 самого закона (з 16/7. 1920) і з §§. 4 і 7 дотичного розпорядку міністр. скарбу (з 21/9. 1920) — stricte інтерпретуючи — виходить, що ціла касаційна клявзуля враз з підписом касуючого повинна властиво бути **власноручно** виписана самим виставцем векселя перед тим, заки покладе свій підпис на вексли, бо коли касацію стемплів переведе особа підпи ана в дальшім порядку на вексли або посідач векселя, то всі попередно на вексли підписані особи підлягають 50 кратній стемплевій карі за нескасованнє стемплів. З того виходить, що той, то уміє або може власноручно лише себе самого підписати, а не уміє або не може (пр. ізза фізичної немочи) виписати також **власноручно** і цілу касаційну клявзулю, що найменше не може підписувати векселя як виставець, бо в такім раз не виписавши сам власноручно цілої касаційної клявзулі, наражується на 50 кратну стемплеву кару. Колиж ніодна з осіб підписуючих вексель не уміє або не може власноручно виписати цілу приписану касаційну клявзулю, то кожда з них з окрема наражується на 50-кратну стемплеву кару. В дальшій консеквенції посередно виходить, що властиво закон і дотичний розпорядок про стемплеві належитости свідомо чи несвідомо обмежує право користання з векслевого зобовязання лише до тих осіб, що уміють і можуть виписати власноручно не лише свій підпис але і цілу касаційну клявзулю. А таке обмеження прав користання з векселя виключно лише з огляду на касаційну клявзулю є суперечне з виразними постановами і інтенціями властивого векслевого закона і цілою міжнародною векслевою практикою. Про те, щоби хтось третий при виписанню касаційної клявзулі міг виручити виставця або иншу підписану на вексли особу, закон зглядно розпорядок про стемплеві належитости від векслів ніде нічого не згадує. Але приймім, що се дозволене, то повстають знов нові сумніви. А іменно, хто в такім разі має зглядно може підписати дотичну касаційну клявзулю, чи той, хто був виручений, чи той, хто виручив, це є, хто властиво власноручно виписав касаційну клявзулю і бере на себе відвічальність за те, що в тій клявзулі виписав. В тім послідним разі виступав би in dorso векселя ще дальший підпис третої особи, виписуючої касаційну клявзулю, особи, яка з векслевим зобовязанням не має нічого спільного, і якраз для того її підпис in dorso векселя впроваджував би тим більше баламутство до справи індосів.

Ось такі то головні сумніви повстають у ти, що мають тепер до діла з векслями. Не перечу, що адвокати і вишколені в ристи знайдуть спосіб примінення нового закона про стемплеві належитости і дотичного розпорядку міністр. скарбу, так, щ би і „вовк був ситий і коза ціла". Але з досвіду знаємо, що і не кождий адвокат цілком влучно інтерпретує векслевий закон, а ще менше влучно скарбові закони, які дуже часто „говорять" в спосіб „ibis — redibis"... А вжеж річ ясна, що урядниками в кредитових стоваришеннях — (кооперативах) — в повітових містах і місточках не можуть бути адвокати і що до належитого примінювання нових законів ще до того скарбових, які повстають тепер нагло і масами, як гриби по дощи є потрібний час до перестудіовання і до усталення практики.

В наслідок всіх повисших неясностий і сумнівів в кредитових стоваришеннях була або й досі є ріжнародна практика. В одних інституція касовано стемплі на векселях перечеркуванням їх, в других вибивано на стемплях стемплі стоваришень, в инших виписувано на стемплях приписану касаційну клявзулю але без підпису касуючого. а то з огляду, щоби не вводити баламуцтва між індоси; в инших виписувано касаційні клявзулі з підписами касуючих, але за те здержувано ся з виписуванням в тексті векселя особи ремітента, в инших на разі стемплів не касовано і особи ремітента не виписувано і т. д.

Тимчасом з кінцем жовтня 1921 р. скарбові власти заряділи по кредитових інституціях ревізії на стемплі при векслях і майже в кождій інституції польській, жидівській і українській знайшли ріжні манкаменти, за які відтак вимірено довжникам і інституціям величезні стемплеві кари. Ті кари перевисшають часто кількакратно цілий оборотовий капітал дотичної інституції. Очевидно, що коли би як за Австрії були до ужитку відповідні готові векслеві блянкети з видрукованими стемплевими значками або коли би стемплі на векслях „облітеровано", як давнійше, або коли би в розпорядку про касаційну клявзулю не було вимоги про „підпис касуючого", то як давнійше так і тепер в кредитових інституціях певно не було би стемплевих манкаментів.

Ба, але в часі тих скарбових ревізій вийшла на яву цікава річ. Іменно деякі інституції довідалися від скарбових ревізорів, що для інструкції провінціональних скарбових властей і ревізорів — отже лише для внутрішного урядового ужитку — прийшов від висших скарбових властий додатковий розпорядок, який зносить вимогу „підпису касуючого". Значить, самі скарбові власти узнали, що постанова про „підпис касуючого" in dorso векселя є невластива і небезпечна і узнали потрібним конечно відступити від сеї вимоги. Цікаве лише те, чому скарбові власти досі не опублікували сего додаткового розпорядку, бо в такім разі не було би клопотів і хаосу тай величезних матеріяльних шкід для кредитових інституцій, страти часу, коштів на рекурси і т. д.

У всіх суспільностях і державах кооперативні стоваришення зазнавали суспільної і законної опіки і привілеїв. Зазнавали не лише тому, що є вони осередками і школами економічного руху і життя — печінками, селезінками і нирками в суспільно-економічнім організмі — але і тому, що вони найкраще і найуспішнійше параліжують всіляку лихву, звертають соціяльно-революційні настрої і рухи в русло соціяльно-економічної еволюції, а при тім через своє правильне книговодство і свої обовязкові річні звіти і білянси дають найпевнійші основи для скарбових і податкових калькуляцій. Тимчасом воєнні події, мораторія, валютові відносини і теперішні ріжні скарбові експеріменти спричинюють щораз більшу руїну головно кредитових кооператив.

З. С.

АДВОКАТ І ОБОРОНЕЦЬ В КАРНИХ СПРАВАХ

Д-р Степан Баран

веде канцелярію

у Львові, ринок 10, І. пов.
(дім тов. „Просвіта").

РІДНИЙ ПРОМИСЛ.

Жіноча спілка промислова „ТРУД" у Львові,

Реєстр. ч. 39 — Власний дім.

Львів, у лютім 1922.

П. Т.

У відповідь на численні дописі і допити з богатьох сторін нашого краю рішилися ми, по довгій і зрілій провірці справи, покликати по всіх українських місточках, а вже найменше по більших містах, подібні як наша, жіночі промислові спілки до життя.

В тій цїли поміщуємо цей відзив і нарис пляну ділання та поручаємо нашим членам і прихильникам рідного промислу вибрати найдальше на послідну перед мартом неділю по богослуженню **організаційний комітет** з 5—7 осіб, який вибере з поміж себе предсідательку і секретарку як президію і на дальших своїх засіданнях протягом місяця марта ухвалить та виконає отсі початкові завдання:

1. Роздобути відповідний капітал, евентуально одну третину випозичити. Наняти бодай одну кімнату по змозі в ринку на поміщення. Тут можливе приватне відступлення з евентуальною заміною.

2. Основати і зареєструвати жіночий кооператив на уділах найменше по 2000 мп., на відповідно справленім взірцевім статуті, виданім Кр. Союзом Ревізійним і поученнях в Господарсько-Кооперативнім Часописі. Тут вистане 10—12 членів-основателів.

3. Винайти і завгодити (20—30.000 мп. на місяць) хоч одну добру кравецьку силу і приняти 2—3 учениці, евентуально помічниці.

4. Закупити, евентуально випозичити дві добрі машини до шиття, 2 фігури, 1—2 журналі, один довгий кравецький стіл, простору шафу та инше урядження.

5. Повідомити громадянство свого міста, в першій половині марта, оголошеннями на мурах та в наших часописах про отворення з днем 1. квітня ц. р. жіночого кооперативу в цїли виконування жіночих і діточих уборів, всякого рода білля, перерібки і направок всякого убору і плаття та вкінці торговлі готовими виробами, кравецькими додатками, полотнами, нитками і т. п.

6. Донести нам про склад організаційного комітету з точними адресами і вкінці підняти найдальше з днем 1. квітня ц. р. щиру і хосенну працю.

Віримо, що подані тут в нарисі завдання не легкі до переведення, однак, хоч тяжкі, то можливі і ми віримо також, що щире наше жіноцтво, яке в послідних часах виявило таку рухливість, знайде в собі на стільки сили, хочби і при помочі мужчин, щоби це важке в наслідки діло власного одягництва переняти в свої руки. Памятаймо, що не сотки міліонів, а грубі міліярди видаємо рік-річно за наші одяги, які у великій мірі потапають в кишенях чужих і ворожих нам людий, і готовмося цї побороти.

Подаючи це наше підприняття під розвагу і до переведення в діло нашому жіноцтву і всему громадянству, просимо ще раз всіх щирих людий віднестися до него прихильно і з твердою вірою в хосенний оконечний його успіх.

3—3 **Управляюча Рада „Труду".**

КНИГАРНЯ НАУКОВОГО ТОВ-А ІМЕНИ ШЕВЧЕНКА

у Львові, Ринок 10, з обсягу історії поручає:

— ІВАНА КРИПЯКЕВИЧА: 1) Оповідання з історії України. 2) Історія України. 3) Шляхами слави, Барвінського Історія Українського Народу — Андрієнка Огляд бувальщини Українського Народу.

ВОЗИ ГОСПОДАРСЬКІ З ПЕРВОРЯДНИХ КРАЄВИХ ФАБРИК — — УЛІЇ СЛАВЯНСЬКІ І АМЕРИКАНСЬКІ доставляє

Краєвий Союз Господ. Спілок — — ЛЬВІВ, — — ЗІМОРОВИЧА ч. 20.

IV 3—5

106 ЗАВЕДЕННЯ БУДОВИ 30—30

ВОДОТЯГІВ і ПОМП

АНТІН КУНЦ сп. з обм. пор. ЛЬВІВ, вул. Сапіги ч. 57, партер приймає замовлення входячі в єї обсяг діяльности. Помпи трансмісійні та парові для фабрик, гідравлічні барани і вітраки на складі.

„ПОЛОТНО“ Львів Зіморвича 20. Полотна, цайґи, сукна, мотузяні виробі. 736 0-?

Загальні Збори

„Тов-а для розвою руської штуки“ стов. зар. з обм. пор. у ЛЬВОВІ відбудуться в неділю 26. квітня 1922. о год. 11. перед пол. в домівці „Міщанського Братства“ Львів, вул. Руська ч. 3, І. п. зі слідуючим денним порядком:

1) Відчитання протоколу з попередних Загальних Зборів.
2) Звіт з теперішнього стану стоваришення, блянс і плян реорганізації стоваришення.
3) Зміна статута.
4) Вибір 6 членів Надзірної Ради і Контрольної Комісії.
5) Внесення і запити членів.

ЗА НАДЗІРНУ РАДУ:

о. А. Стефанович за голову. 1—1 д-р В. Бачинський за секретаря.

З приводу смерти невіднаваного Івана Кивелюка, голови Товариства „Просвіта“ Товариство „Українська Бесіда“ у Львові на спеціяльно скликаним засіданню Виділу ухвалило: 1) Висказати Хвальному Товариству „Просвіта“ слова глибокого співчуття, 2) виплатити квоту 10.000 марок поль. на фонд опосмотрення дітий по бл. п. Заслуженім Покійнику, 3) візвати членів Товариства до генеральної участи в похоронах, 4) відкликати назначені на день 4. к. м. (субота) товариські сходини. Виділ Товариства „Українська Бесіда“ **Д-р Юлій Савчак** голова, **Д-р Іван Грицай** секретар. 822 1—1

Аматорська Театральна Дружина Товариства Філії „Просвіти“ в Турці н. Стр. В суботу дня 11. марта 1922 р. в салі Подьського Товариства ґімнастичного „Сокіл“ в Турці СВАТАННЯ НА ГАНЧАРІВЦІ, українська оперета на 3 дії Гр. Квітки-Основяненка. — В неділю дня 12. марта 1922 р. На загальне бажання! По раз другий! ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ, народна драма на 5 дій зі співами і танцями М. Старицького. Ціни місць: Крісло І-рядне 500 мп., ІІ-рядне 400 мп., ІІІ рядне 300 мп., місце стояче 200 мп. — Чистий дохід призначується на відбудову „Народного Дому“. Початок, точно о 8-ій год. вечер. Білети можна раньше набувати в склепі п. Турського. Замовляти можна білети за рівночасним надісланнєм готівки до дня 6. марта 1922. у п. Утриска. 818 1—1

Отсим пригадується інтересованим, що зголошення на курс нотного співу евент. і на курс діріґентів приймає з рамени Філії „Просвіти“ ім. Т. Шевченка у Львові тільки до дня 10. марта ур. секретар філії, п. Янів Бронислав, Львів, Руська 18. І. п. Тов. „Карпатія“ щоденно між 9—12 передполуднем крім неділь і свят. 2—2

Дрібні оголошення.

АДВОКАТСЬКОГО концепієнта приму сейчас до своєї канцелярії. Д-р Яр. Шипайло Тисьменниця. 882—3

АБСОЛЬВЕНТ торг. академії в Чехах, б. старшина, енерґічний, глядає відповідного заняття. Ласкаві зголошення до Адміністрації під В. П. 809 2-2

ПОТРЕБУЮ інструктора до двох хлопців з низшої ґімназії. Зголошуватися листовно з поданням условин на адресу: Евген Мацілинський, Орелець, почта Волчківці, повіт Снятин. 786 2—3

ДЕШЕВО і скоро виучую говорити та писати по російськи. Студент Наддніпрянець. Зголошення до „Г. В.“ під Л. Я. 819 1—1

ВЛАСНИЙ МАСОВИЙ ВИРІБ! ПЛУГИ З ДЕРЕВЛЯНИМ ГРЯДІЛЕМ І ДЕРЕВЛЯНИМИ ТЕЛІШКАМИ, — — — —

МАШИНИ ДО ВИРОБУ ЦЕМЕНТОВИХ ДАХІВОК з прасованими формами і децимальні цеховані ВАГИ продає слюсарня МИХАЙЛА СТЕФАНІВСЬКОГО

у ЛЬВОВІ, вул. Варстатова ч. 10. (межи вул. Кордецького а Рицерською). 777 4—10

ОГОЛОШЕННЯ.

„РІЛЬНИЧИЙ ДІМ“

заступництво Просейовської фабрики

РІЛЬНИЧИХ МАШИН Ф ВІХТЕРЛЬОГО

НОВИЙ САНЧ, ВУЛ. ГОФМАНОВОЇ Ч. 1.

Контора Ринок ч. 10,

ПОРУЧАЄ: криті керати Віхтерлього, ручні молотільні, кератні молотільні, цілковиті молотільні ґарнітури Віхтерлього зі скіряними пасами. Ручні і кератні січкарні. Млинки до мелення збіжа. Зелізні плуги. 757 Господарям уділяється кредит. 8—?

Вже появилася в розпродажі

БУКВАР-ПЕРША ЧИТАНКА

для 1. року шкільної науки

укладу

А. Крушельницького, Б. Лепкого, О. Поповича,

апробований для шкільного ужитку рескр. Кураторії Ш. Л. О. з дня 24. X. 1921. ч. 9684/III.

— ЦІНА ПРИМІРНИКА 160 Мп. —

Продають: Книгарня Тов. Шевченка у Львові, Книгарня С. Бобена у Львові, Ринок, Українська Книгарня в Станиславові. 817 1—3

Головний склад: Книгарня Н. Айзенштайна в Станиславові.

XVIII Надзвичайні Заг. Збори Тов. „Народний Дім“ в Стрию

СТОВАРИШЕННЯ ГОСПОД.-КРЕДИТОВОГО ЗАР. З ОБМ. ПОР.

відбудуться 16. марта 1922. о год. 1. по пол. евентуально о год. 2. по полудни

Денний порядок:

1) Відчитання протоколу послідних Загальних Зборів.
2) Справоздання Управи в справі розвязання контракту аренди салі з підприємцем кінотеатру.
3) Внески і запити.

Стрий, 1. 3. 1922.

816 1—1 УПРАВА СТОВАРИШЕННЯ

ПІДРУЧНИК ДЛЯ ПАСІЧНИКІВ

МИКОЛИ МИХАЛЕВИЧА „ПАСІКА“

ДРУКУЄТЬСЯ ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО ПЕДАҐОҐІЧНОГО ТОВАРИСТВА І ПОЯВИТЬСЯ В ПОЛОВИНІ МАРТА В ПРОДАЖІ. — — — ГОЛОВНИЙ СКЛАД В

КНИГАРНІ — — — СТАВРОПІҐІЙСЬКОГО ІНСТИТУТА — — — в піднаймі Українського Педаґоґічного Товариства

XVIII ЛЬВІВ, ВУЛ. РУСЬКА Ч. 3. 2—3

ПОЗІР ПАСІЧНИКИ!

Спілка з обм. пор. „ТИТАН“ — ЛЬВІВ — вул. Валова 23 розпочала на своїй паровій столярській фабриці масовий виріб —

ВУЛІЇВ системи Дадана і УКРАЇНСЬКИЙ

з рамкою 300 м/м заввиш і 455 м/м завширш.

Приймаються замовлення на вулії инших систем. При більших замовленнях, вулії можуть вироблятись по моделям замовляючого. Виріб і продаж листв на рамки і варстатиків до збивання рамок.

Конкурс.

Підписане Товариство оголошує отсим конкурс на посаду управительки кравецького варстату в Тернополі.

Вимоги: основне знання крою і шиття жіночого одіння (костюмів, плащів, суконь і діточих убрань, як також шиття білля. — Платня після умови. Зголошення проситься слати до 20. березня 1922. на руки п. КОНРАДОВОЇ в ТЕРНОПОЛІ вул. Петра Скарги. 820 1—3

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від середи 1. марта 1922.

фільмову драму з життя позоєнної плютократії великих промисловців, що відграється в Варшаві і Лодзі, в двох частях. Архитвір в 12 актах п. н.

„СТРІЛ“ Серія І. Гра судьби.

НОВИСТЬ! НОВИСТЬ!

Ю. ОПІЛЬСЬКИЙ.

„СУМЕРК“,

дуже цікава і знаменита історична повість з часів визвольних воєн великого князя Свитригайла (1430—1433). Стор. 309. вел. 8°, гарний папір. — Ціна 1000 мп.

Замовлення і письма слати на адресу: Кость Єзерський, Львів, вул. Потоцького ч. 69, II. пов.

На порто долучати: при звичайних посилках 50 мп., при пачках до 5 кг. ваги 150 мп., Висилається тільки за готівку. Книгарням відповідний опуст. 723 7—10

ДЗВОНИ з найлучшого металю о чистім, звінкім голосі, по найдешевшій ціні та з 25-літною ґарантією можна купити або замовити в

Першій Українсько-американській ліярні і складі дзвонів

К. ФЕЛЬЧИНСЬКОГО

ТЕРНОПІЛЬ, вул. Тарновського ч. 64.

УВАГА: Моя фірма не мала і не має нічого спільного з фірмою Братя Фельчинські Калуш і Тернопіль. 736 9—?

Видає і за редакцію відповідає Олекса Кузьма. З друкарні Спілки „Ціло“.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTETU KUL